

dnes a v blízké budoucnosti o zachování demokracie.

Jádrum konference byla jednání sekce zabývající se *Vizemi pro český stát* a na ně navazující závěrečná diskuse. Ta shodně vyzněla v tom smyslu, že taková vize je potřebná a že musí být výsledkem partnerské účasti veřejnosti a politiků. Interakce mezi všemi partnery předpokládá ovšem mnohem lepší komunikaci zprostředkovanou masovými médii. Závěry sekce zdůraznily, že východiskem strategické vize by měla být idea humanitní, která by zahrнула i soudobou koncepci lidských práv a svobod, a která by zahrnovala i účinnou výchovu k občanství a mravnosti. Nástrojem

k realizaci takové strategie by měly být investice do lidského kapitálu, tj. do vzdělání, rodiny, do kultivace občanské zodpovědnosti, do tolerance. Sekce i diskuse se kriticky vyjádřila k dosavadní strategii ekonomické transformace.

Závěrem lze konstatovat, že konference se vyznačovala střizlivostí, ale zároveň důrazem na hledání širšího, obecně přijatelného programu, který by zároveň umožňoval pružnost v konkrétních otázkách. Myslím, že navázala na tu tradici českého myšlení, kterou v základních obrysech formuloval Masaryk a zakladatelé prvního moderního českého státu.

Jiří Musil

Výzvy a podoby urbanismu

Lodž, 24.-26. 11. 1997

Pod názvem uvedeným v nadpise se v Lodži uskutečnilo již desáté v řadě sympozii, k nimž se schází v jedno- až dvouročních odstupech volně organizovaná skupina českých, německých, polských a slovenských sociologů města zčásti stabilního, zčásti proměnlivého personálního složení. Toto jubilejní sympozium organizovala sekce pro sociologii města při Polské sociologické společnosti spolu s Fakultou sociologie venkova a města a Fakultou regionální ekonomie a životního prostředí Lodžské univerzity. První den konference byl věnován *Dnešnímu urbanismu* ve dvou následných sekcích: *Formy urbanismu* a *Obytnost měst*, poslední den konference s mottem „Nové jevy a jejich dopad“ zahrnoval sekce *Internationalizace měst* a *Výzvy pro města*; předneseno bylo celkem 17 referátů, z toho 3 české provenience.

Vůdčí duch skupiny, Prof. W. Strubelt (Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn) podal v úvodním projevu přehled patnáctileté mezinárodní vědecké spolupráce v rámci skupiny; v závěrečné sekci sympozia referoval posléze o regionálních a lokálních dopadech transformačních procesů v Německu po sjednocení (zesílení meziregionálních rozdílů v životní úrovni až k nebezpečí „mezzogiornizace“ venkovských oblastí východních zemí – byv. NDR; posílení sociální segregace a vratkost ekonomické situace v ta-

mějších městech v důsledku *absentee ownership* půdy a podniků). O migračních tendencích modifikujících sídelní strukturu v lipské aglomeraci hovořila S. Kabischová (Umweltforschungszentrum Leipzig-Halle); o sílící segmentaci trhu s byty a sociální segregaci v německých městech (včetně západních) jako odrazu rostoucí polarizace na trhu práce (zaměstnaní vs. trvale nezaměstnaní) a v životní úrovni (růst vrstvy vysoce placených a vrstvy s nízkými příjmy) referoval N. Gestring. B. Hamm (Trevír) zaměřil svou výraznou sociálně kritickou pozornost na postavení chudých vrstev v západoněmeckých městech, přičemž kladl důraz na svépomoc jako víceméně jediné východisko z jejich situace.

Obdobnými jevy provázejícími společenskou a ekonomickou transformaci v regionech a městech postkomunistických zemí střední Evropy se zabývali: L. Faltán referující o Bratislavě, A. Majer (Lodž) uvažující o dopadech globalizace na místní ekonomickou základnu a o perspektivách dalšího vývoje Lodži, a K. Wodzová (Varšava) hovořící o tvrdých dopadech ekonomické restrukturalizace hornoslezské průmyslové pánve. Zajímavé pohledy do regionálně a lokálně specifických detailů nových procesů po kolapsu komunismu a jeho hranic přinesli W. Misiak (Varšava), rozebírající pleťo příčin prudkého růstu kriminality v polsko-německém a polsko-českém pohraničí, a Z. Šťastný a M. Maliková (Bratislava), zabývající se složitou problematikou konverze místní ekonomické základny menšího města (Banská

Štiavnica) a jejich vazeb na místní správu a politický systém.

Užších předmětných oblastí městské problematiky se týkaly příspěvky J. Musila (referoval o rozvoji turismu v Praze a jeho ekologických a sociálních dopadech), L. Kotačky (upozornil na omezenou platnost teze o „městské toleranci“ ve světle etnických konfliktů nedávné doby) a Z. Uherka (Praha), který se zabýval svéráznou problematikou kulturní orientace českých lokálních minorit v Bosně.

Teoreticky byl zaměřený příspěvek P. R. Gleichmanna, analyzujícího historické proměny obsahu pojmu města a urbanizace, a J. Dangschaty (Hamburk), který se zabýval kulturním vzorcem „stylizace života“; jako složka či dokonce základní dimenze sociální struktury představuje podle autora nový a charakteristický rys společenského života a prostorové organizace v západních velkoměstech.

Exkurzní část sympozia potvrdila mimořádnou případnost volby Lodže jako místa konání; jdeť o polské analogon klasického Manchesteru co do velikosti, průmyslové báze i urbanistického rázu. Exkurze tudíž zahrnovala rozsáhlé kvartály se zástavbou textilních fabrik (dnes mnohde nefungujících) vyrostlých v minulém století, v těsném sousedství s bloky jednopatrových cihlových domů pro dělníky (půl století před Baťovým Zlínem) a procovskými vilami fabrikantů, demonstrujícími jejich paternalismus, dokládajícími nebo předstírajícími absenci *absentee ownership*, a svědčícími o svéráznosti rezidenčních preferencí tehdejších majitelů. Druhé téma exkurze se týkalo moderního fenoménu nákupních center vznikajících mimo velkoměsta při dopravních tepnách; v daném případě ovšem v tristní podobě *à la russe*.

Lubomír Kotačka